

Tekirdağ RAM

✉ 756078@meb.k12.tr

☎ 0282 293 33 03 / 01

📍 Hürriyet, Öğretmenler Cad. No 8,
59030 Süleymanpaşa/Tekirdağ

🌐 <https://tekirdagram.meb.k12.tr/>

📖 "OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU EL KİTABI
WWW.TOHUMOTIZMPORTALI.ORG"

👤 Yeknav ÇALLI
Özel Eğitim Hizmetleri Bölüm
Başkanı

MUHTEMEL OTİZM BELİRTİLERİ

Bebeklerde ve küçük çocuklarda:

6. aya kadar, sosyal gülümseme veya diğer mutluluk belirten ifadelerin eksikliği, kısıtlı veya hiç olmayan göz teması. **9. aya kadar**, sesli ifadelerin, beden dilinin ve gülümsemelerin eksikliği. **12. aya kadar**, babıldama eksikliği, iletişim kurma amaçlı el hareketleri kullanımının eksikliği, ismiyle seslenince tepki vermeme. **16. aya kadar**, herhangi bir kelime konuşmama. **24. aya kadar**, iki kelimeli anlamlı ifadeler kuramama. Önceden edinilmiş babıldamanın, konuşma ve sosyal becerilerin kaybı.

Herhangi bir yaşta:

Göz temasından kaçınma ve yalnız kalmayı tercih etme. Duyguları anlamada güçlük. Kelimeleri veya cümleleri tekrar etme. Günlük rutindeki değişiklikler nedeniyle huzursuzluk. Aşırı kısıtlı ilgi alanları. Sallanma, etrafında dönme, çırpınma gibi hareketleri sürekli tekrar etme. Seslere, kokulara, tatlara, yüzeyle, ışıklara, renklere alışagelmemişin dışında ve çoğunlukla aşırı tepki verme.

Otizmin çocuk yetiştirme özellikleriyle ya da ailenin ekonomik koşullarıyla hiçbir ilişkisi yoktur; bu nedenle otizme spektrum bozukluğu her çeşit toplumda, farklı coğrafyalarda, ırkta ve ailede rastlanmaktadır.

Otizm spektrum bozukluğu, günümüzde zihinsel yetersizlikten sonra en sık rastlanan nörogelişimsel yetersizliktir. Otizmin erkek çocuklarındaki yaygınlığı, kızlardan 5 kat fazladır

Otizimli çocuklarda erken çocukluk döneminde iletişim, sosyal etkileşim ve davranış alanlarında gecikmeler görülmektedir. Ülkemizde son yıllarda geliştirilen ölçekler bu durumun 12 aylıktan itibaren belirlenmesini sağlamaktadır. Erkenden bu durumun belirlenmesi ile birlikte doğru ve yoğun eğitim alan çocuklarda olumlu yönde değişikliklerin olduğunu rapor eden bilimsel çalışmalar bulunmaktadır

Otizimli çocukların bir kısmında normal zekâ düzeyi görülürken; birçoğunda değişik derecelerde öğrenme güçlüğüne ve çeşitli düzeylerde zekâ geriliğine de rastlanabilir. Öte yandan, pek azında (yaklaşık %10), otizmin yanı sıra, çok güçlü bellek, müzik yeteneği vb. üstün özellikler görülür. Otizm spektrum bozukluğu olan bireyin yukarıda sıralanan alanlarda duyduğu destek gereksinimi otizmin yoğunluğunu da tanımlar.

Her yıl tahmini 50.000 otizimli ergen, yetişkin oluyor. • Her 3 otizimli bireyden 1'i konuşma beceresine sahip değildir. • Her 3 otizimli bireyden 1'i zihinsel yetersizliğe sahiptir. • Otizme belirli tıbbi ve zihinsel sağlık sorunları sıklıkla eşlik eder. Bunlar: Sindirim sistemi rahatsızlıkları, nöbetler, uyku problemleri, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu (DEHB), kaygı ve fobilerdir

Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü

OTİZM SPEKTRUM BOZUKLUĞU

OTİZM NEDİR?

Otizm spektrum bozukluğu, doğuştan gelen ya da yaşamın ilk yıllarında ortaya çıkan karmaşık bir nörogelişimsel bozukluktur.

Otizm ya da otizm spektrum bozukluğu, sosyal beceriler, tekrarlayan davranışlar, konuşma ve sözsüz iletişimle ilgili zorluklarla ilişkilendirilen bir dizi durumun yanı sıra benzersiz güçlü yönler ve farklılıkları ifade eder. Artık tek bir tip otizmin olmadığını, farklı genetik ve çevresel etkilerin kombinasyonlarından kaynaklanan birçok türü olduğunu biliyoruz. "Spektrum" terimi, otizmi her bir kişinin sahip olduğu zorlukların ve güçlü yönlerin geniş çeşitliliğini yansıtır.

OTİZMİN NEDENİ NEDİR?

otizm spektrum bozukluğuna neyin neden olduğu bilinmemekle birlikte genetik temelli olduğuna ilişkin bulgular vardır. Ancak hangi gen ya da genlerin sorumlu olduğu henüz bilinmemektedir. Çevresel faktörlerin de otizme yol açabildiğine ilişkin görüşler vardır. Hem genetik temellerin hem de çevresel faktörlerin etkileri üzerine çok sayıda araştırma yapılmaktadır

Otizm Spektrum Bozukluğunun Belirtileri Nelerdir?

Dış görünüşleri ile diğer çocuklardan farklı olmayan otizmliler çocuklar davranışlarıyla diğer çocuklardan ayrılır. Otizm iki temel alanda davranış sorunlarıyla kendini gösterir:

Sosyal İletişim ve Sosyal Etkileşim

- Göz kontağı kuramama, vücut dilini anlamama ve kullanamama, parmakla işaret ederek gösterme gibi jestleri anlama ve kullanmada yetersizlik, yüz ifadelerinde ve sözel olmayan iletişimlerinde sınırlılık gibi sosyal etkileşim kurma amacıyla kullanılan sözel olmayan iletişim davranışlarında yetersizlik,
- Karşılıklı konuşma başlatma ve sürdürmede yetersizlik, ilgileri ve duyguları paylaşmada sınırlılık, sosyal iletişim başlatma ya da sosyal etkileşime tepkide bulunmada yetersizlik gibi karşılıklı sosyal-duygusal tepkilerde yetersizlik,
- Sosyal bağlamlara uygun davranamama, hayali oyun oynayamama, arkadaş edinememe ve akranlarına karşı ilgisizlik gibi ilişki kurma, sürdürme ve ilişkiyi anlamada yetersizlik.

Tekrarlanan/Takıntılı Davranışlar ve Sınırlı İlgiler ya da Etkinlikler

- Tekrarlanan ya da takıntılı motor davranışlar, nesne kullanma ya da konuşma, Aynılık üzerinde ısrar etme, rutinlere aşırı bağlılık, Yoğunluğu açısından anormal denilebilecek derecede takıntılı ve sabit ilgilere sahip olma, Belli ses, doku ya da koku gibi duyuşal uyaranlara karşı aşırı tepkili olma ya da tepkisiz kalma.
- Bir çocuğun otizm spektrum bozukluğu tanısı alabilmesi için, yukarıdaki belirtilerin tümünü birden göstermesi gerekmez. Ayrıca oyuncak arabayı havaya kaldırıp tekerini çevirmek gibi bütün çocukların yapabildiği davranışları da ayırmak gerekir. Önemli olan, bu davranışların hangi durumlarda ve ne kadar sık meydana gelerek soruna dönüştüğüdür. Buna da ancak uzmanlar karar verebilir.

Otizm Tanısı Nasıl ve Kimler Tarafından Konur?

Otizm spektrum bozukluğu tanısını sadece konunun uzmanları koyabilir. Uzman çocuğu gözlemler, gelişim testleri yapar ve anne-babalara çocuğun gelişimi hakkında sorular sorarak tanısını koyar. Çocuklara 12 aylıktan itibaren tanı konabilir. Erken yaşta tanı konması, eğitime de erken başlanması açısından çok büyük önem taşımaktadır. Otizm spektrum bozukluğu tanısını çocuk ruh sağlığı ve hastalıkları uzmanları koymaktadır. Bu süreçte en çok danışılan diğer uzmanlık alanı çocuk nörologlarıdır. Tıbbi tanı alındıktan sonra Rehberlik ve Araştırma Merkezlerine eğitsel tanı konulması ve gerekli Özel eğitim tedbirlerinin alınabilmesi için başvurulmalıdır.

Otizm Spektrum Bozukluğunun Tedavisi Var mıdır?

Otizm spektrum bozukluğunun ilaçla tedavisi bugün sahip olunan bilgilerle mümkün değildir. Ancak, otizm spektrum bozukluğunun belirtileri erken yaşta başlanılan yoğun eğitim desteğiyle azaltılabilir ve yeni beceriler kazandırılarak davranış sorunları ortadan kaldırılabilir. Otizmin tedavisi konusunda yapılan birçok çalışmanın sonucunda en iyi tedavinin eğitim olduğu anlaşılmıştır. Doktorların yazdığı ilaçlar da dâhil olmak üzere diğer tüm yöntemler çocuğun eğitimini desteklemek için kullanılır. Bu nedenle, hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, bunun yanında erken, yoğun ve sürekli özel eğitim şarttır.

Hangi Davranışlar için Bir Değerlendirme Gerekli Olabilir?

- Başkalarıyla göz teması kurmuyorsa ya da çok kısıtlı göz teması kuruyorsa,
- İsmi söylediğinizde bakmıyorsa,
- Söyleneni işitmiyor gibi davranıyor, yanından uzaklaşınca fark etmiyor, sizi aramıyorsa,
- Taklit etmiyorsa ya da çok sınırlı taklit becerisi var ise,
- Hayali oyun oynamakta zorluk çekiyorsa,
- Parmağıyla işaret ederek istediği şeyi göstermiyorsa,
- Oyuncaklarla amacına uygun oynamayı bilmiyorsa,
- Akranlarının oynadığı oyunlara ilgi göstermiyorsa ve katılmıyorsa,
- Bazı sözleri tekrar tekrar ve ilişkisiz ortamlarda söylüyorsa,
- Bazı eşyaları döndürmek, sıraya dizmek gibi sıra dışı hareketler yapıyorsa,
- Günlük yaşamındaki düzen ve rutin değişikliklerine aşırı tepki veriyorsa,
- Bir hastaneye başvurmanız ve çocuğunuzun otizm spektrum bozukluğu açısından değerlendirilmesini istemeniz gerekebilir.